

QUADERN DE TEATRE

Jordi Coca

Nou Lliure? Primera temporada?

CONSIDERACIONS PRÈVIES

La inauguració del Teatre Fabià Puigserver –és a dir, de les noves instal·lacions del Teatre Lliure al Palau de l'Agricultura– ens planteja una qüestió metodològica: ¿hem de valorar la nova temporada que ara s'inicia des d'una perspectiva de continuïtat del Lliure, amb un canvi al capdavant de la direcció, o bé ho hem de fer com si es tractés d'un projecte radicalment nou? La clau d'aquest tema potser està en els tres punts programàtics centrals del Lliure i en el comentari posterior que ells mateixos en fan. Aquests punts del programa són el següent: 1) "un teatre públic ha d'acollir la diversitat dels gèneres i formes de les arts escèniques", 2) "els elements d'una temporada hi són per la seva entitat, però també en funció de la seva complementaritat", i 3) cal equilibrar, des del públic, les "possibilitats de reflexió i de plaer, de mirada cap al passat i el present, de connexió amb, i desvetllament de, la sensibilitat contemporània". Semblen uns plantejaments evidents, tal com admeten des del Lliure (però de fet no ho són tant, i altres teatres públics n'estan molt i molt lluny), però el fet a remarcar és que aquest teatre, efectivament, "està proclamant, i practicant [això que diem], des de fa un quart de segle". Ara hi ha, doncs, em sembla que és clar, una voluntat de persistir en la gran línia marcada des del inici, de continuar-la.

Si és així, aquesta temporada hauríem d'analitzar-la com una temporada més del Lliure tot tenint en compte el seguit de factors de primer ordre que avui incideixen en el projecte: canvi en la direcció de la casa (ara és Josep Montanyès qui en duu el timó), el fet de passar d'un sol espai a tres (Teatre Fabià Puigserver, Lliure de Gràcia, Espai Lliure), la inauguració d'unes instal·lacions de primer nivell, una renovació de l'equip humà... El pressupost de què disposa el Lliure (531 milions l'any 2001, dels quals 410 són de subvencions públiques, i 1.090 milions el 2002, amb una subvenció de 650) no és ni de lluny el del Teatre Nacional, que també té tres espais. I en el Lliure hi pesen, a més, un seguit de diguem-ne exigències que, en rigor, són injustes per no dir ridícules.

La primera és que es reclama al Lliure que torni a ser ja, ara mateix, l'equip humà, artístic i tècnic dels seus millors moments. Naturalment que aquest és el repte, però no sembla lògic de reclamar una estabilitat i una cohesió instantànies quan tothom sap que els darrers temps han estat de crisi, que la construcció del nou edifici ha reclamat moltes energies i, a més, que hi ha hagut discrepàncies internes provocades per situacions externes (la dissortada mort de Fabià Puigserver, l'allunyament de Lluís Pasqual...). Una estabilitat artística i una cohesió humanes que, per altra banda, el Nacional continua sense plantejar-se perquè, com el primer dia, en aquella casa hi dominen massa els criteris circumstancials i la mediatització política. Als del Lliure també se'ls reclama coordinació amb altres institucions teatrals. Està bé, és elemental que les institucions es coordinin, però no veig que s'hagi de recla-

'Unes polaroids explícites' continuarà fins al gener a la sala del Lliure de Gràcia

mar específicament al Lliure; si de cas s'hauria de reclamar al conjunt de la vida teatral del nostre país.

Dit això, caldria afegir que, tal com s'estava fent, el Lliure no és únicament un o diversos espais dedicats al teatre pròpiament dit. Hi ha l'orquestra, hi ha companyies associades, hi ha dansa, hi ha poesia, cançó, teatre per a infants, un espai específicament dedicat a la recerca... Ja sé que en el contracte-programa que han signat els del Lliure es reclama el principi de no competència ni exclusivitat, especialment pensant en el Teatre Nacional, però com que jo no he signat cap contracte puc dir que em sembla endevinar una mena de malfiança ingènua cap al nou Lliure, a la nova etapa del Lliure. I ho dic perquè em temo que aquesta malfiança segurament farà que, més enllà de l'emoció sincera del primer dia, aviat s'alcin veus que voldran veure tota mena de fantasmes. Que hi haurà problemes, segur, que hi haurà espectacles fallits també és segur, com passa arreu, però en tot cas no em semblaria just que a l'hora de valorar els resultats immediats es menystinguin algunes d'aquestes consideracions que acabo de fer.

LA TEMPORADA

El primer que se m'acut en analitzar la temporada és que hi ha una especificitat molt clara en cada un dels tres espais. El Lliure de Gràcia, que ja ha començat a treballar amb la represa d'*Unes polaroids explícites*, amb direcció de Josep Maria Mestres, continuarà amb un espectacle de pallassos dirigit i interpretat per Joan Montanyès, amb un espectacle de dansa de Marta Carrasco, recitals de poemes, música, la peça *Cara de foc*, que va ser estrenada al Festival de Sitges, una *Fedra-Hipòlit* que dirigirà Magda Puyo, i dos espectacle en castellà, un de la companyia Cuarta Pared i

l'altre amb una producció del Teatro General San Martín de Buenos Aires. El conjunt s'ajusta als criteris d'oferir dramaturgia contemporània de format petit i mitjà, dansa, música...

A l'Espai Lliure del Palau de l'Agricultura hi veurem uns solos coreogràfics a partir de la música de Joan Manuel Serrat, un text de Cortázar amb dramaturgia de José Sanchis Sinisterra. Després de l'assaig de Bergman, dirigit per Jordi Mesalles (ja era hora que algú pensés en Mesalles!), *Orgia*, de Pasolini, dirigit per Xavier Albertí (un text meravellós!) i l'actor Franco di Francescantonio a partir de *Les confessions* de Tolstoi. Serà l'estrena d'aquest nou espai, i només per veure el Pasolini, la dramaturgia de Sanchis, una direcció de Mesalles i l'actor Franco di Francescantonio, ja val la pena. Al Teatre Fabià Puigserver, que serà una gran sorpresa per la calidesa de la sala, un espectacle de teatre musical de Carles Santos amb llibret de Joan Francesc Mira (dos valencians, quan a València la cultura catalana és literalment reprimida): *L'adéu de Lucrecia Borja*. Tot seguit un concert inaugural i la nova direcció d'Àlex Rigola, *Suzuki I i II*, d'Aleksei Xipenko, el jove autor rus establert a Alemanya des del 1992 (va néixer el 1961) que ja ha escrit més d'una vintena d'obres. Després, Vitrac, amb un text emblemàtic i fill de les avantguardes: la peça *Victor o els nens al poder*, dirigit per Joan Ollé. Un espectacle de Cesc Gelabert i Espriu (que semblava no haver existit mai!), *Ronda de mort a Sibera*, dirigit per Ricard Salvat. Finalment *La veu humana*, en una versió doble, parlada i cantada, amb Maife Gil i direcció Artur Trias en el primer cas i Elisabete Matos, i Lluís Vidal al piano en la segona. A més, música de Miles Davis amb l'Orquestra de Cambra del teatre Lliure, i un programa considerable d'activitats al vol-

tant de Vitrac, unes jornades dedicades a Salvador Espriu, a l'entorn del qual també es preveu fer un programa musical, unes altres propostes al voltant del Pasolini que es veurà a l'Espai Lliure... Em sembla que em deixo alguna cosa. En tot cas el que he dit fins ara, sobre el paper, s'ajusta al punts programàtics i està en la línia del Lliure.

COMENTARIS

Retrets? Sí, jo en faria un a la programació del Teatre Fabià Puigserver. Hi falta un espectacle d'un gran autor del repertori internacional, un gran clàssic de qualsevol època, un grec, algun Shakespeare d'aquests que ningú no munta mai (quan veurem el *Pèricles* de l'amic Will, per exemple), o qualsevol altre autor elisabetià –però també podria ser un autor alemany, belga o de qualsevol altra nacionalitat–. Recordem que el Lliure des del primer moment havia programat Brecht, Büchner, Shakespeare, Ibsen, Marlowe, Txèkhov, Goldoni..., al costat de Jean Genet, Hacks, Olov Enquist... Es nota, doncs, l'absència de l'autor grec que inicialment tenia previst Lluís Pasqual i que potser s'hauria d'haver compensat.

El conjunt sembla apostar gairebé del tot per la dramaturgia moderna i per les arrels d'aquesta modernitat. Vitrac, Cocteau, Pasolini i Bergman estarien en la base del teatre més actual que se'ns vol presentar. No es pot dir, doncs, que sigui una programació complaent i poruga. Vist amb la perspectiva dels vint-i-cinc anys del Lliure aquesta és una temporada de les més arriscades, de les més innovadores. Està bé, però reitero que un autor indiscutible, un text rotund del repertori internacional, no hauria fet cap nosa. En tot cas, ha arribat l'hora d'aixecar el teló, lentament, amb calma, solemnement, com marquen els cànons.